

VIDENCENTER
FOR SVINEPRODUKTION

Støttet af:

SAMLING AF FEM SLAGTESVINELOKALITETER TIL ÉN LOKALITET - CASE

NOTAT NR. 1336

Økonomien forbedres ved at samle fem slagtesvinelokaliteter til én.

Fremstillingsomkostningerne pr. kg slagtevægt leveret er beregnet til at falde med 58 øre. Dette skyldes lavere foderforbrug og dødelighed samt lavere foderpris og transportomkostninger.

INSTITUTION: VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

FORFATTER: BRIAN OSTER HANSEN

UDGIVET: 14. NOVEMBER 2013

Dyregruppe: Slagtesvin

Fagområde: Produktionsøkonomi

Sammendrag

Denne case omfatter en slagtesvinebedrift med produktion på fem slagtesvinelokaliteter, der samler produktionen på én lokalitet.

Analysen viser at slagtesvineproducenten kan mindske sine fremstillingsomkostninger med 58 øre pr. kg slagtevægt leveret. Bundlinjen forbedres med 48 kr. pr. slagtesvin ved at omlægge produktionen til én lokalitet.

De væsentligste forskelle skyldes lavere dødelighed, lavere foderpris, lavere foderforbrug og lavere transportomkostninger. Det koster til gengæld øgede kapitalomkostninger at erstatte fem ældre stalde, heraf tre lejede lokaliteter, med en ny stald.

Formålet med case undersøgelsen er at undersøge, om der findes økonomiske fordele ved at samle svineproduktion i færre/større produktionsenheder. Det er ikke formålet, at analysere effekten af en optimering af den nuværende drift.

Denne case analyse omhandler en konkret slagtesvinebedrift, hvor der er analyseret på økonomien i svineproduktionen. Konklusionen er foretaget på baggrund af rentabilitetsberegninger, hvor den nuværende drift sammenlignes med et scenarie med omlagt produktion.

TILSKUD

Projektet har fået tilskud fra Svineafgiftsfonden og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne. Aktivitetsnr. 76. Journalnr. 32101-D-13-00584.

Baggrund

Der forventes at være stordriftsfordele ved at samle svinebedrifter på få produktionslokaliteter med mange grise hvert sted, fremfor at have mange produktionssteder med få grise hvert sted. Først og fremmest er der meget transport på vejene mellem lokaliteterne af mandskab, grise, foder og gylle. Det medfører omkostninger til løn, brændstof samt køretøjer i øvrigt. Den arbejdstid der anvendes på landevejen kunne have været anvendt i svinestalden til at forbedre produktionsresultaterne.

Produktionsbygningernes størrelse giver endvidere størrelsesøkonomiske fordele, da materialeforbruget ikke er proportionalt med rumindholdet, og det er derfor alt andet lige relativt billigere at bygge større. Desuden er etableringsomkostninger for en ny stald på bar mark stort set ens uanset produktionsstørrelse, og en større produktion på ejendommen vil derfor sænke de gennemsnitlige omkostninger pr. produceret enhed.

Omvendt er der også fordele ved at opdele produktionen på flere mindre lokaliteter. Ved mindre produktionsenheder er det væsentligt nemmere at finde lokaliteter, hvor der kan opnås miljøtilladelse. Sker der et sygdomsudbrud er det alt andet lige billigere at sanere en lille besætning fremfor en stor. Omkostningerne til gylletransport er ligeledes mindre.

I tidligere notater fra Videncenter for Svineproduktion er de økonomiske forskelle ved at have flere lokaliteter blevet undersøgt.

I notat 1302 [1], blev betydningen pr. lokalitet i forhold til kr. pr. produceret slagtesvin analyseret på baggrund af regnskabsdata. Resultaterne viste, at det koster bedriften 8 kr. pr. lokalitet i primært resultat pr. slagtesvin.

I notat 1318 [2], blev betydningen af et ekstra site, ligeledes analyseret på baggrund af regnskabsdata, fundet til at være -254 kr. pr. DE for slagtesvinebedrifter og integrerede bedrifter.

I notat nr. 1111 [3], blev det ved brug af modelberegninger vist, at fremstillingsprisen ved slagtesvineproduktion med 8.000 stipladser på én lokalitet var 23 kr. billigere end ved en bedrift med fire lokaliteter a 2.000 stipladser. Kan grisene på hver lokalitet passes af en ansat der bor på lokaliteten, eller er køreafstandene små, var forskellen nede på 17 kr. pr. slagtesvin. Den største forskel er renter og afskrivninger med godt 10 kr., da stipladsprisen er billigere når der bygges på én lokalitet.

Formålet med denne case analyse er at undersøge de økonomiske konsekvenser ved at samle svineproduktion i færre/større produktionsenheder. Ejerens vision for bedriften er at fremtidssikre bedriften, der i dag er fordelt på fem lokaliteter, hvoraf de tre er lejede stalde. Det er ikke formålet at analysere effekten af en optimering af den nuværende drift.

Hovedspørgsmål:

1) Er det rentabelt at samle produktionen på færre/større produktionsenheder på en svinebedrift?

Materiale og metode

Spørgsmålet om hvorvidt det er rentabelt med færre/større produktionsenheder, besvares ved at foretage en case analyse på en konkret slagtesvinebedrift. Der analyseres udelukkende på økonomien i svineproduktionen, ændringer i logistikomkostninger til/fra marker som følge af produktionsomlægningen, inddrages kun i beregningerne hvor svineproducenten og VSP finder det relevant.

Konklusionen vil blive draget på baggrund af rentabilitetsberegninger, hvor den nuværende drift sammenlignes med et scenarie med omlagt produktion. Data i case analysen er indsamlet fra interview af svineproducenten, informationer fra producentens svinerådgiver, årsrapporten fra 2012, P-rapporttal fra 2012 samt miljøvurdering foretaget af miljøkonsulent mv.

Beregningsforudsætninger

Produktiviteten i beregningerne for den nuværende produktion er baseret på P-rapporttal for et år (2012). Den anvendte arbejdstid er estimeret sammen med landmanden, arbejdstiden antages at forblive uændret i scenariet, dvs. 7,7 min. pr. slagtesvin.

En ny stor slagtesvinestald med fuldtidsarbejde til medarbejderne, vil opnå en bedre produktivitet end den der findes på flere små ældre lokaliteter. I den nye stald vil der hele tiden være mandskab til at passe grisene og stalden vil være indrettet med den nyeste og mest moderne produktionsteknologi. Den nye stald, sammen med øget pasning og tilsyn, forventes, derfor at give en produktivitet på linje med bedste tredjedel besætninger.

I scenarieberegningen antages det derfor, at foderudnyttelsen forbedres til 2,70 FEsv pr. kg tilvækst og at dødeligheden falder til 2,8 %, se Normtal for omkostninger 2014 [4]. I begge beregninger forudsættes det, at der en produktion på 4 slagtesvin pr. stiplads om året. Arbejdstiden antages at forblive uændret, selv om arbejdet må forventes væsentlig mere rationelt i en ny stald.

Tabel 1. Transport beregningsforudsætninger

Traktor med vogn inkl. fører	525 kr. pr. time	26,25 kr. pr. km	20 km/t i gns. hastighed
Lastvogn inkl. fører	700 kr. pr. time	15,56 kr. pr. km	45 km/t i gns. hastighed
Bil inkl. fører	237 kr. pr. time	4,30 kr. pr. km	55 km/t i gns. hastighed

Note: Traktor og lastvogn er baseret på notatet Transportafstand koster - hvor meget kan jeg spare? [5]

Bil: Gennemsnitspris på 4,30 kr. pr. kørt km ifølge FDM, ny bil 275.000 kr., brugstid 3 år. Der er tillagt en timeløn på 165 kr.

Transportomkostningerne er baseret på interview af landmand, hvor den svinerelaterede kørsel er blevet klarlagt. Til beregningen er der anvendt omkostningsforudsætningerne som vist i tabel 1, da en eksakt beregning er for omfattende i forhold til udbyttet. Omkostningen til transport af indkøbte smågrise er oplyst af landmanden. Landmanden kører i dag selv slagtesvin til slagteriet, så kørepenge fra Danish Crown er modregnet i transportomkostningen. I scenarieberegningen er der desuden tillagt omkostning til bortskaffelse af gylle, 20 kr. pr. ton, der ikke er jord eller gylleaftaler til.

Prisen på foder er sat til at være 1,70 kr. pr. FEsv, der er beregnet ud fra en ligevægtspris i den beregnede notering ved en notering på 11,20 kr., hvilket også er den notering der bruges i beregningerne. Ligevægtsprisen er den pris hvor en gennemsnitlig svineproducent opnår et resultat på 0 kr. efter ejer aflønning og aflønning af den investerede kapital. De 11,20 kr. er baseret på VSP's forventninger til en langsigtet foderpris på i gennemsnit 1,70 kr. pr. FEsv. Ved hjemmeblandet foder er foderprisen i beregningerne sat til 1,54 kr. pr. FEsv.

I scenarieberegningen er der medtaget ekstra investeringsomkostninger til hjemmeblanderi. Afregningsprisen er beregnet til 11,96 kr. for den nuværende produktion og 11,98 kr. for scenarieberegningen. Afregningsprisens sammensætning er vist i tabel 10 i appendiks.

Løn er beregnet ud fra tidsforbrug pr. slagtesvin gange en timeløn på 165 kr. i timen i begge beregninger.

For den nuværende produktion er andre styk- og kapacitetsomkostninger baseret på driftsgrensanalysen i årsrapporten 2012, hvor datagrundlaget er tal fra tre år. I scenariet er de

anvendte omkostninger lig med bedste tredjedel, se notat 1327 [4]. Hvor landmanden allerede i dag er bedre end bedste tredjedel, antages omkostningen at forblive uændret.

Det antages at fremtidige produktivetsforbedringer går til at betale for stigende kapacitetsomkostninger, således at der regnes i faste priser i beregningerne. Der anvendes en kalkulationsrente på 5 % af den investerede kapital i beregningerne. Lejeomkostninger er blevet oplyst. I scenariet er der desuden medtaget omkostninger til indkørings- og udfasningstab.

Bedriften

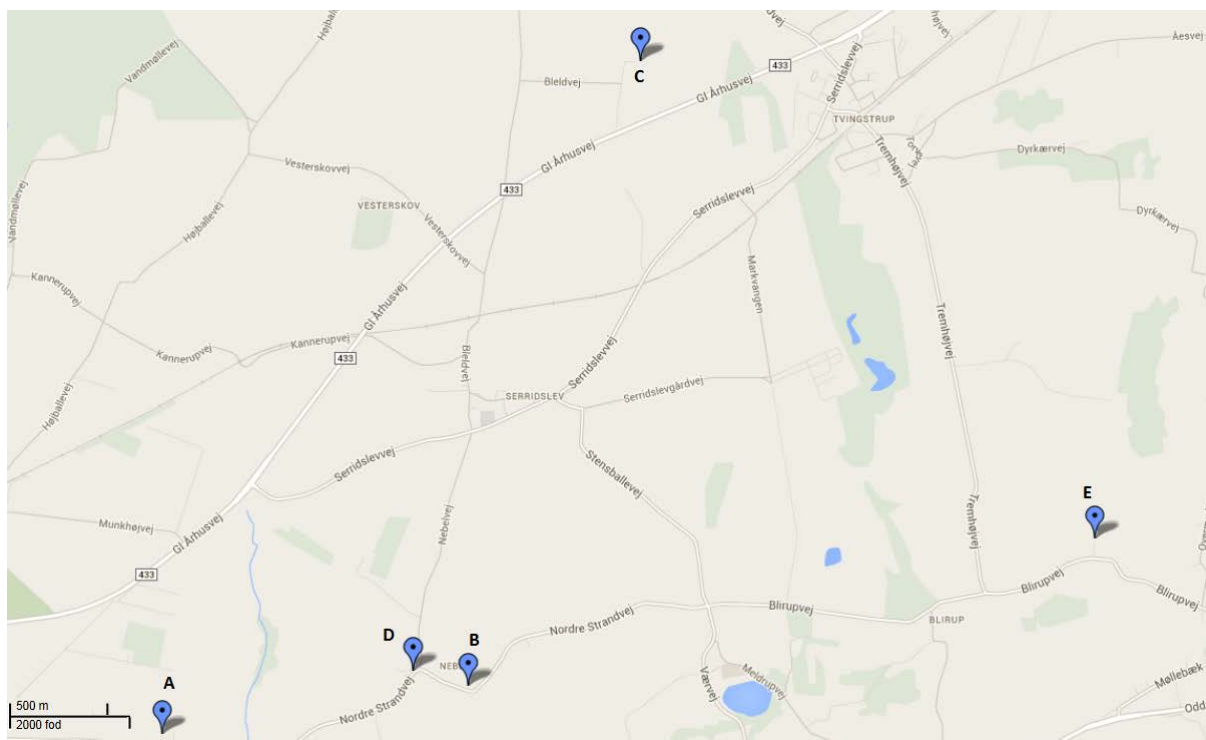
Bedriften er en slagtesvinebedrift, hvor der i 2012 blev produceret 20.000 slagtesvin, dyrket 475 ha (heraf 295 ha forpagtet) samt produceret 2.500 minkskind. Der produceres slagtesvin på fem lokaliteter, heraf tre lejede, alle lokaliteter ligger mindre end 6 km fra hovedlokaliteten. Produktionen på den ene lokalitet blev startet op i maj 2012, så den samlede årlige produktion forventes at blive 23.000 slagtesvin fremadrettet.

Tabel 2. De nuværende lokaliteter

Lokalitet	A	B	C	D	E	I alt
Antal producerede slagtesvin	5.293	2.353	3.733	4.748	6.840	22.967
Andel af produktion	23 %	10 %	16 %	21 %	30 %	100 %
Ejet / Lejet	Ejet	Lejet	Lejet	Ejet	Lejet	
Forventet restlevetid lokalitet	15 år	10 år	12,5 år	10 år	17,5 år	
						Vægtet gns.
Vægt pr. indsat smågris, kg	25,6	26,9	25,3	25,2	33,2	27,9
Slagtevægt pr. leveret slagtesvin, kg	79,0	79,6	81,7	80,0	78,2	79,5
FESv pr. kg tilvækst	2,63	3,36	2,58	2,97	3,03	2,88
Døde og kasserede, %	8,9	4,6	7,4	5,8	7,5	7,2
Tidsforbrug pr. slagtesvin, min.	7,1	11,1	7,1	7,1	7,8	7,7
Foderforsyning	Færdig-foder	Færdig-foder	Færdig-foder	Hjemmebl. foder	Færdig-foder	

I tabel 2 er der vist udvalgte oplysninger om den nuværende slagtesvineproduktion. Over halvdelen af produktionen sker i lejede stalde (56 %). Foderforbruget varierer mellem 2,63 og 3,36 FESv pr. kg tilvækst på de enkelte lokaliteter, hvilket er en stor spredning. Der kan stilles spørgsmålstejn ved om det er korrekt i praksis og også holder over en årrække. Det skal huskes, at data er fra et enkelt års P-rapporttal. Det vurderes dog, at det vægtede gennemsnit på 2,88 FESv er meget realistisk, og at der derfor ikke er gjort forsøg på at korrigere oplysningerne for de enkelte lokaliteter. Dødeligheden er mere eller mindre høj på alle fem lokaliteter.

Arbejdstiden er estimeret i samråd med landmand og kun lokalitet B skiller sig ud med en anderledes arbejdstid, hvilket bl.a. kan skyldes at B har 2/3 fast gulv med spalter og tager ekstra tid til udmugning.

Figur 1. Kort over nuværende produktionslokaliteter med slagtesvin.

I figur 1 ses et kort over lokaliteterne med den nuværende slagtesvineproduktion. De fem lokaliteter ligger alle under 6 km fra hovedlokaliteten A, men pga. lokaliteternes størrelse er der ikke fuldtidsarbejde på nogen af stederne, så der skal dagligt køres ud til hver lokalitet for at tilse grise. Udover dagligt tilsyn er der også gylletransport og egen kørsel til slagteriet med slagtesvin samt i begrænset omfang transport af foder og flytning af døde grise. Kørslen til dagligt tilsyn udgør næsten 70 % af transportomkostningerne internt på bedriften.

Tablet 3. Transport på bedriften udspecificeret - nuværende produktion

Lokalitet	A	B	C	D	E	I alt
Antal producerede slagtesvin	5.293	2.353	3.733	4.748	6.840	22.967
Antal besøg på lokaliteten ¹	0	806	389	818	389	2.402
Levering til slagteri, kr.	4,84	6,10	5,43	5,86	7,94	6,20
Kørepenge fra slagteri, kr. pr. slagtesvin	-4,06	-4,14	-4,09	-4,12	-4,09	-4,09
Netto levering til slagteri, kr. pr. slagtesvin	0,78	1,96	1,34	1,75	3,85	2,11
Levering af smågrise, kr. pr. slagtesvin	11,23	11,00	11,15	11,07	12,45	11,52
Dagligt tilsyn, kr. pr. slagtesvin	0,00	23,47	11,82	9,69	6,45	8,25
Flytning af gylle, kr. pr. slagtesvin	2,01	2,27	0,00	0,54	1,63	1,29
Diverse, kr. pr. slagtesvin	0,00	1,97	0,00	1,15	0,00	0,44
I alt, kr. pr. slagtesvin	14,02	40,67	24,31	24,20	24,39	23,62

¹ Besøg vedr. dagligt tilsyn og diverse. Tallet er ekskl. levering af smågrise og slagtesvin samt flytning af gylle.

I tabel 3 er de beregnede transportomkostninger vist. På hovedlokaliteten A bor landmanden og her møder de ansatte ind, transportomkostningerne bliver således lavest her. Der køres flere ture fra A til

B og D, end der køres til C og E, hvor de førstnævnte også er de tre lokaliteter der ligger tættest på hinanden, se figur 1. Da transportomkostningerne pr. slagtesvin afhænger af både antal besøg, antal km fra A og antal slagtesvin, bliver omkostningerne udjævnet ved at C og E ligger længere væk, men besøges færre gange. Lokalitet B har kun ca. halvt så mange slagtesvin som D, men får ca. ligeså mange besøg som D, så transportomkostningerne til dagligt tilsyn bliver ca. dobbelt så høj.

Flytning af gylle er transport af gylle på landevej til marker i nærheden, denne omkostning skal sammenlignes marginalt med scenariet, hvor afstanden til gylletransport til marker i nærheden bliver øget samt at der kommer meromkostninger til bortskaffelse af gylle.

Fremtidsscenerier

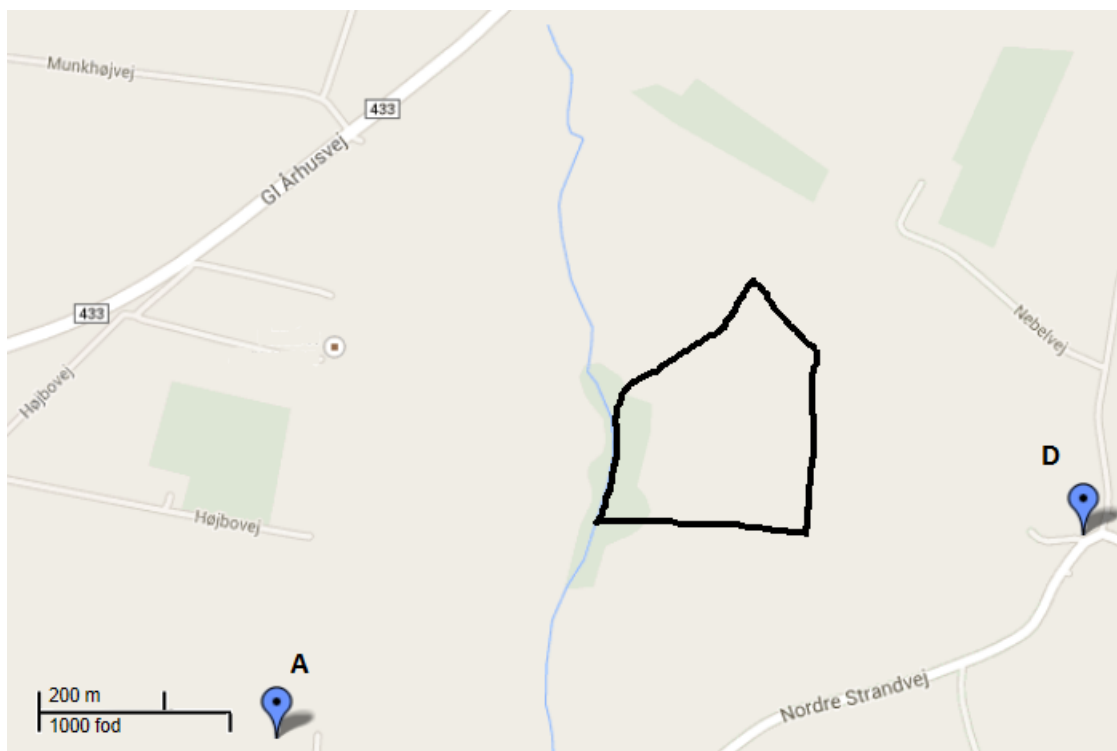
Det er ejerens vision at opbygge en slagtesvineproduktion der er fremtidssikret. Den nuværende produktion foregår hovedsagelig i lejede stalde. Det anses ikke for realistisk at fremtidssikre slagtesvineproduktionen baseret på lejede stalde. Afhængig af sædskifte produceres der endvidere korn svarende til en svineproduktion på 15-20.000 svin. For at udnytte synergierne i den store markdrift og svineproduktion ønskes der en produktion baseret på hjemmeblandet foder. På den baggrund er der overvejet to scenarier for bedriftens fremtidige svineproduktion.

I det første scenarie bygges der en ny slagtesvinestald til produktion af 20.000 slagtesvin på enten lokalitet A eller D, dertil kommer byggeri af en ny slagtesvinestald til produktion af 10.000 slagtesvin på ny lokalitet, der ligger længere væk, ca. 8 km fra lokalitet A. Landmanden dyrker jord i området omkring lokaliteterne vist i figur 1, men har også til forpagtet jord i det andet område.

I det andet scenarie bygges der en ny slagtesvinestald til produktion af 30.000 slagtesvin på enten lokalitet A eller D. I begge scenarier indstiller landmanden produktionen i de nuværende stalde.

Der blev foretaget en miljømæssig vurdering af de to scenarier. I det første scenarie skal der bl.a. bygges en ny stald til 10.000 slagtesvin i et område, hvor der ligger en sø. Ny svineproduktion i området vurderes ikke at være en realistisk mulighed, så det første scenarie kan ikke lade sig gøre.

I det andet scenarie skal der bygges en ny slagtesvinestald til 30.000 slagtesvin på enten lokalitet A eller D. Det er pga. afstandskrav ikke muligt at placere produktionen på lokalitet A eller D. Det kan til gengæld godt lade sig gøre at placere produktionen på barmark inden for det indtegnede område i figur 2, som ligger tæt på lokalitet D, som er en af de to lokaliteter svineproducenten selv ejer. Der regnes derfor videre på dette scenarie.

Figur 2. Kort over mulig placering af ny slagtesvinestald i et barmarksprojekt.

Tabel 4. Scenarie for fremtidig produktionssetup

Lokalitet	F (ny ¹)
Antal producerede slagtesvin	30.000
Andel af produktion	100 %
Ejet / Lejet	Ejet
Forventet restlevetid lokalitet	25 år
Vægt pr. indsat smågris, kg	32,0
Slagtevægt pr. leveret slagtesvin, kg	82,0
FEsv pr. kg tilvækst	2,70
Døde og kasserede, %	2,9
Tidsforbrug pr. slagtesvin, min.	7,7
Foderforsyning	Hjemmebl. foder

¹ Ny slagtesvinestald etableres som et barmarksprojekt ved lokalitet D.

I scenariet med ny slagtesvinestald til 30.000 slagtesvin, stoppes produktionen på alle fem lokaliteter. Lejeaftalerne på B, C og E opsiges og svineproduktionen på lokalitet A og D udfases. Slagtesvineproduktionen udvides til en årlig produktion på 30.000 slagtesvin.

Tabel 5. Transport på bedriften udspecificeret - scenarie

Lokalitet	F
Levering af smågrise, kr. pr. slagtesvin	10,90
Flytning af gylle, kr. pr. slagtesvin	4,37
I alt, kr. pr. slagtesvin	15,27

I tabel 5 er transportomkostningerne efter omlægning til én ny slagtesvinelokalitet vist. Alle transportomkostninger mellem lokaliteter forsvinder og landmanden lader fremover slagteriet afhente de slagteklare svin. Til gengæld er der øgede omkostninger til gylle. Transportafstandene stiger og desuden afsættes der 20 kr. pr. ton gylle der ikke er jord eller gylleaftaler til, fordi produktionsstørrelsen stiger fra 23.000 til 30.000 slagtesvin.

Tabel 6. Investering i ny slagtesvinestald (scenarie)

	Kr. pr. stiplads
Slagtesvinestald ¹	3.260
Punktudsugning (10 %)	250
Projektering og byggetilsyn	10
Jordbundsundersøgelse	5
Strømtilførsel (inkl. hjemmeblanderanlæg)	32
Miljøansøgning	27
Kontorrum	16
Male/-blanderanlæg, foderlade og råvareopbevaring	220
Siloer til korn	400
Korngrav og snegl	47
Vandboring eller opkobling til vandværk	9
Harmoniareal screening	21
Vej	8
Miljøtilskud	-333
Anskaffelsessum byggeri i alt	3.970

¹ Inkl. gyllebeholder, nødstrømsanlæg, olie fyr/anden opvarmning, nedkørsel til udlevering samt halvt udleveringsrum

I tabel 6 er investeringsomkostningerne pr. stiplads for fremtidsscenario med bygning af ny slagtesvinestald vist. Investeringen koster 3.970 kr. i alt pr. stiplads. Stipladsprisen på 3.260 kr., fremkommer fra stipladsprisen i den beregnede notering [6] fratrukket besparelse pga. staldens størrelse [3] (3.480 kr. - 220 kr. = 3.260 kr.). Desuden er der medtaget omkostninger til hjemmeblanderi, kornopbevaring samt byggemodning, da det er et barmarksprojekt.

Resultater og diskussion

Tabel 7. Økonomi i nuværende slagtesvineproduktion

Kapitalværdi, mio. kr.	-4,9
Tilbagebetalingstid i år	Negativ
Fremstillingspris, kr. pr. kg slagtevægt solgt	12,13
Afregningspris, kr. pr. kg slagtevægt solgt	11,96
Nulpunktsrente for nuværende setup ¹	0,15 %

¹ Leje udgør over halvdelen af kapitalomkostningerne (renter og leje).

I tabel 7 er økonomien i den nuværende svineproduktion beregnet ud fra de tidligere nævnte forudsætninger, dvs. bl.a. en notering på 11,20 kr. Beregningerne viser at der ikke er rentabel produktion i det nuværende produktionssetup. Fremstillingsprisen er 17 øre højere end afregningsprisen og kalkulationsrenten skulle have været 0,15 % i stedet for 5 % for at der ville have været balance i økonomien.

Der er dog muligheder for forbedring i den nuværende produktion, da der kan arbejdes med bl.a. foderforbruget og dødeligheden. Alene en forbedring af dødeligheden til niveauet for bedste tredjedel vil give 31 kr. mere pr. produceret slagtesvin. Det kan også diskuteres om ikke landmanden giver for meget i leje af driftsbygninger.

En forbedring af produktiviteten i et vist omfang er ikke urealistisk. Det er imidlertid ikke en fremtidssikring af bedriften. To af lokaliteterne har kun en forventet restlevetid på 10 år og produktionen på tre ud af fem lokaliteter foregår i lejede stalde, med den usikkerhed for opsigelse og lejestigning det giver.

Ved at samle produktionen i én ny stor enhed, opnås der en fremtidssikring af bedriften, såfremt omkostningerne dermed kan reduceres til et niveau, der ligger under den fremtidige afregningspris. Der er transportomkostninger at spare ved at samle produktionen og der er størrelsesøkonomi i form af bedre management og lavere foderpris samt en forbedret produktivitet i en ny stald.

Tabel 8. Økonomi ved investering i ny slagtesvinestald

Kapitalværdi, mio. kr.	26,0
Tilbagebetalingstid i år	17
Fremstillingspris, kr. pr. kg slagtevægt solgt	11,55
Afregningspris, kr. pr. kg slagtevægt solgt	11,98
Nulpunktsrente for investeringen	9,72 %

I tabel 8 er resultatet for den økonomiske rentabilitet i en ny slagtesvinestald beregnet.

Fremstillingsprisen falder med 58 øre pr. kg slagtevægt leveret, dvs. bedriftens konkurrencekraft er forbedret med 0,58 kr. pr. kg slagtevægt.

Hvis alle forudsætninger holder over de næste 25 år, forventes landmanden at have fået sin investerede kapital tilbage plus et samlet overskud på 26 mio. kr. Tilbagebetalingstiden er 17 år med en kalkulationsrente på 5 %. Den interne rente, nulpunktsrenten, er på 9,72 %.

Værdien af den nuværende produktion er ikke fratrukket i beregningen af rentabilitet i investeringen, da værdien af egne lokaliteter antages at kunne anvendes i anden sammenhæng til mindst samme rentabilitet som den nuværende slagtesvineproduktion.

Tabel 9. Resultatsammenligning - Scenarie i forhold til nuværende produktion

Specifikation af resultat	Scenarie	Nuværende	Forskel
	Kr. pr. produceret slagtesvin		
Salg af slagtesvin	962	909	53
Køb af smågrise	-442	-425	-17
Levering af smågrise og slagtesvin	-11	-12	1
Bruttoudbytte	509	473	37
Foderomkostning slagtesvin	-314	-365	52
Dyrlæge og medicin slagtesvin	-6	-7	1
Diverse stykomkostninger	-6	-8	2
Stykomkostninger i alt	-326	-380	54
Dækningsbidrag	184	93	91
Energi	-10	-7	-3
Vedligehold	-11	-6	-5
Lønomkostninger	-21	-21	0
Forsikring	-4	-5	1
Transport	-4	-12	8
Diverse kapacitetsomkostninger	-7	-7	0
Kontante kapacitetsomkostninger	-57	-58	1
Afskrivning bygninger	-27	-10	-17
Afskrivning inventar	-28	-6	-22
Leje af driftsbygninger	0	-18	18
Renteomkostninger af bundet kapital	-37	-14	-23
Kapitalomkostninger i alt	-92	-48	-44
Årligt resultat	35	-13	48

I tabel 9 er resultatet før og efter omlægning af produktionen vist.

Bruttoudbyttet forbedres med 37 kr., hvoraf de 31 kr. skyldes lavere dødelighed i den nye stald samt lidt færre kasserede. Vægten er øget ved både køb og salg, hvilket betyder 3 kr. i øget bruttoudbytte, 2 kr. skyldes ændring i markeds- og logistiktillæg fra slagteriet og 1 kr. skyldes sparede leveringsomkostninger. Beregningen af bruttoudbyttet er udspecificeret i tabel 11 i appendiks.

Der investeres i kornopbevaring og hjemmeblanderi, så der er mange penge at spare på foderomkostningerne. Hjemmeblanderiet koster til gengæld øgede omkostninger til især afskrivninger, forrentning og energi.

Af de 52 kr. der spares i foderomkostninger skyldes de 27 kr. en lavere foderpris, de 21 kr. en forbedret foderudnyttelse fra 2,88 til 2,70 FEsv pr. kg tilvækst. De sidste 4 kr. skyldes ændrede indsættelses- og afgangsvægte.

En sammenligning af posterne energi og vedligehold er misvisende, da der på nogle af de lejede lokaliteter indgår energi og vedligehold i lejeomkostningen. Det forventes at omkostningerne til energi

og vedligehold vil ligge på ca. samme niveau som i den nuværende produktion, såfremt lejeomkostningen fordeles mellem leje, energi og vedligehold.

Der forventes den samme arbejdstid som før pr. produceret slagtesvin, så der er ingen forskel i lønomkostninger. Bemærk at transportomkostningerne er inkl. særskilt løn, lønomkostningerne her er altså arbejdstid i stalden.

En samling af produktionen giver desuden betydeligt lavere transportomkostninger, hvilket skyldes at der ikke længere skal køres ud til de forskellige lokaliteter, landmanden stopper desuden med selv at køre slagtesvin på slagteriet. Til gengæld er der øgede omkostninger til gylletransport pga. længere transportafstande mellem gyllebeholdere og marker, samt en øget gyllemængde der skal afsættes til gylleaftaler.

Disse forbedringer kommer ikke gratis. Det koster således 44 kr. pr. slagtesvin i øgede kapitalomkostninger, selvom lejeomkostningerne falder bort. Det er fordi der sammenlignes mellem et nyt produktionsanlæg, der skal forrentes og afskrives, og et gammelt produktionsanlæg, hvoraf de tre lokaliteter er lejede og derfor ikke har andet bundet kapital end besætningen.

Den samlede forbedring skønnes i gennemsnit at blive på 48 kr. pr. produceret slagtesvin.

Konklusion

Ved at udskifte fem slagtesvinelokaliteter med én ny lokalitet, sænkes fremstillingsprisen med 58 øre pr. kg slagtevægt leveret. Produktionen øges i samme omgang fra 23.000 til 30.000 producerede slagtesvin. Investeringens tilbagebetalingstid ved en kalkulationsrente på 5 % er 17 år. Investeringen kan bære en nulpunktsrente på 9,72 %. Overskuddet ved investeringen forventes at blive på 26 mio. kr. Der til kommer en sparet negativ økonomisk værdi af den nuværende produktion, som ikke er medregnet i hverken tilbagebetalingstiden eller de 26 mio. kr.

Bundlinjen forbedres med 48 kr. ved at omlægge produktionen til én lokalitet. De væsentligste forskelle skyldes, at der tjenes 31 kr. pr. produceret slagtesvin på lavere dødelighed og færre kasserede slagtesvin.

Der spares 27 kr. på foderpris, fordi der skiftes til hjemmeblandet foder. Der spares 21 kr. på foderforbruget pga. en forbedret foderudnyttelse. Der spares 9 kr. på transport, da der ikke længere skal køres mellem fem forskellige steder.

Det koster 44 kr. i øgede kapitalomkostninger, da fem ældre stalde, heraf tre lejet, udskiftes med en ny stald inkl. hjemmeblandeanlæg og kornopbevaring.

Ved at samle produktionen i én, men større enhed, vil der hele tiden være mandskab i staldene, hvilket vil forbedre tilsyn og øge effektiviteten i svinestalden. Investering i en ny stor produktionsenhed kan give mulighed for en mere effektiv udnyttelse af produktionsapparatet, og dermed en mere konkurrencedygtig svineproduktion og en fremtidssikring af bedriften.

Inden investeringen foretages, skal det overvejes nøje om den konkrete business case er tilstrækkelig holdbar. Kan det ikke lade sig gøre, at skaffe finansiering til 5 % i rente eller mindre, er investeringen ikke så interessant, da nulpunktsrenten er på 9,72 %. En tilbagebetalingstid på 17 år for bygninger og inventar er desuden en forholdsvis lang tilbagebetalingstid ved en forventet levetid på 25 år for investeringen. Kan det lade sig gøre at samle produktionen et eller to steder på eksisterende lokaliteter, er dette muligvis en mere interessant løsning.

Kravet til 0-punkts DB er 149 kr., hvilket kan synes at være højt, men det skyldes at der er investeret 667 kr. pr. stiplads i hjemmeblanderi og kornopbevaring. Uden denne investering ville kravet til 0-punkts DB have været 134 kr., hvilket set i lyset af at det er et barmarksprojekt må anses for realistisk.

Et alternativ er at bygge en ny stald til 23.000 slagtesvin på en eksisterende lokalitet. Fremstillingspris forventes her at blive 11,43 kr. pr. kg, tilbagebetalingstid 16 år og en nulpunktsrente på 10,89 %. Den primære forskel er etableringsomkostningerne på bar mark, som skønsmæssigt udgør 300 kr. pr. stiplads. Dette kan blive vanskeligt at få lov til miljømæssigt.

Et andet alternativ er at arbejde med produktiviteten og vurdere om driften skal fortsætte på hver af de fem lokaliteter. Økonomien ved at produktiviteten, uanset udgangspunktet, ændres til et niveau på linje med landsgennemsnittet 2012 [7], dvs. 2,86 FEsv pr. kg tilvækst, 3,6 % døde og kasserede samt en indgangsvægt på 32 kg og en slagtevægt på 82 kg, bliver som følgende:

Resultatet forbedres med 35 kr. pr. slagtesvin, hvoraf de 27 kr. skyldes en forbedring i dødelighed, de 2 kr. skyldes at indgangs- og afgangsvægte ændres og der spares 6 kr. på foderomkostninger som følge af et lavere foderforbrug.

Kun på lokalitet B er der fortsat et lille underskud på bundlinjen -6 kr. pr. slagtesvin, dvs. her skal der lidt mere til for at der kommer balance i økonomien, det vurderes dog at det er muligt at skabe overskud på alle fem lokaliteter.

Ud fra den betragtning har landmanden et stort uudnyttet økonomisk potentiale ved at forbedre produktiviteten.

Et tredje alternativ er at stoppe med at have svineproduktion, da økonomien i den nuværende produktion ikke er positiv. Vælges denne løsning vil synergieffekten mellem stald og mark forsvinde og værdien af gylle til udbringning på egne marker vil bortfalde. Sættes værdien af gylle til 10 kr. pr. produceret slagtesvin, vil den årlige meromkostning for marken til handelsgødning blive på 230.000

kr., altså nok til at dække størstedelen af det beregnede underskud ved den nuværende produktion på 13 kr. pr. slagtesvin.

Det bør i alle tilfælde vurderes med jævne mellemrum om der er god økonomi i de tre lokaliteter der lejes, om der er behov for at justere på lejevilkår eller om lejeaftaler skal opsiges.

Der er også spørgsmålet omkring miljø. Det vides ikke hvor store miljøomkostninger der i sidste ende vil blive pålagt produktionen ved en samling og udvidelse af produktionen i en ny slagtesvinestald. Selvom en umiddelbar miljøvurdering viser at det godt kan lade sig gøre at bygge en ny slagtesvinestald til 30.000 slagtesvin, er det ikke sikkert at der bliver givet tilladelse til at bygge i det åbne land.

Alternativet med at bygge et af de steder landmanden selv ejer, er desværre ikke en realistisk mulighed. Det er således urealistisk at få lov til at placere blot 5.000 stipladser, da lokalitet A ligger i en fredet zone, hvor der ikke må udvides med flere svin, og lokalitet D ligger alt for tæt på bebyggelse. For at undgå et barmarksprojekt kan landmanden vælge at købe en eksisterende slagtesvineejendom med en passende stor produktion og med mulighed for at udvide produktionen. Dette er dog ikke undersøgt nærmere her.

Referencer

- [1] Hansen, B.O. (2013): Stordriftsfordele i svineproduktion. [Notat nr. 1302, Videncenter for Svineproduktion](#)
- [2] Kristensen, N.V. (2013): Værdikæden i svineproduktionen. [Notat nr. 1318, Videncenter for Svineproduktion](#)
- [3] Udesen, F.; Christiansen M.G.; Hansen, B.O. (2011): Driftsøkonomisk optimale besætningsstørrelser. [Notat nr. 1111, Videncenter for Svineproduktion](#)
- [4] Kristensen, N.V. (2013): Normtal for omkostninger 2014. [Notat nr. 1327, Videncenter for Svineproduktion](#)
- [5] Højholdt, M. (2011): Transportafstand koster - hvor meget kan jeg spare? Produktionsøkonomi Planteavl 2011, Videncentret for Landbrug, Planteavl
- [6] Udesen, F. (2013): Grundlag for den beregnede smågrisenotering. [Notat nr. 1326, Videncenter for Svineproduktion](#)
- [7] Vinther, J. (2013): Landsgennemsnit for produktivitet i svineproduktionen 2012. [Notat nr. 1314, Videncenter for Svineproduktion](#)

Appendiks

Tabel 10. Afregningsprisens sammensætning

	Scenarie	Nuværende	Forskel
	Kr. pr. kg leveret slagtevægt		
Vægtregulering	-0,12	-0,12	0,00
Kødprocent	-0,08	-0,08	0,00
Sygdomsfradrag	-0,02	-0,02	0,00
Læssebidrag	-0,02	0,00	-0,02
DC Logistik	-0,02	0,00	-0,02
DC Marked	0,14	0,08	0,06
Tillæg/fradrag i alt	-0,12	-0,14	0,02
Notering	11,20	11,20	0,00
Tillæg/fradrag i alt	-0,12	-0,14	0,02
Efterbetaling	0,90	0,90	0,00
Afregningspris	11,98	11,96	0,02

Tabel 11. Specifikation af bruttoudbytte

Nuværende			
<i>Emne</i>	<i>Kvantum</i>	<i>Pris</i>	<i>Beløb</i>
Vægt ved indgang, kg	27,9		
Slagtevægt, kg	79,5		
Døde	-0,070		
Kasseret	-0,002		
Købte smågrise	-1,035	410	-425
Leverede slagtesvin	0,963	950	915
Produktionsafgift			-6
Levering af smågrise og slagtesvin			-12
Bruttoudbytte			473
Scenarie			
<i>Emne</i>	<i>Kvantum</i>	<i>Pris</i>	<i>Beløb</i>
Vægt ved indgang, kg	32,0		
Slagtevægt, kg	82,0		
Døde	-0,028		
Kasseret	-0,001		
Købte smågrise	-1,014	436	-442
Leverede slagtesvin	0,985	982	968
Produktionsafgift			-6
Levering af smågrise og slagtesvin			-11
Bruttoudbytte			509

//FU//

VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

Tlf.: 33 39 40 00

Fax: 33 11 25 45

vsp-info@lf.dk

en del af

Landbrug & Fødevarer

Ophavsretten tilhører Videncenter for Svineproduktion. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

Videncenter for Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.